

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 6 (1105)

6 ЛЮТАГА 2013 г.

150 гадоў назад 1 лютага 1863 года пачалося вызвольнае паўстанне на Літве і Беларусі

175 гадоў з дня нараджэння Кастуся Каліноўскага

Кастусь Каліноўскі нарадзіўся ў вёсцы Мастоўляны Гарадзенскага павета (зараз у Падлескім ваяводстве Польшчы) у сям'і безземельнага шляхціца.

У 1847-52 гг. вучыўся ў Свіслацкай павятовай вучэльні, пасля заканчэння якой некалькі год пражыў у бацькавым фальварку Якушоўка, дапамагаючы ў гаспадарчых клопатах і, відавочна, займаючыся самаадукацыяй. Вялікі ўплыў на Кастуся Каліноўскага меў старэйшы брат Віктар Каліноўскі, які вучыўся ў Маскоўскім універсітэце і даследваў па даручэнні Віленскай археалагічнай камісіі старадаўнія беларускія рукапісы.

У 1856 годзе паступіў на юрыдычны факультэт Пецярбургскага ўніверсітэта на камеральныя навукі. На працягу навучання ва ўніверсітэ-

це Каліноўскі прымаў удзел у дзейнасці нелегальных студэнцкіх гурткоў, разам з братам быў сябрам таёмнай ваенна-рэвалюцыйнай арганізацыі афіцэраў Генштаба, якую ачоляваў Зыгмунт Серакоўскі і Яраслаў Дамброўскі.

Улетку 1862 г. Каліноўскі разам з паплечнікамі з Гарадзенскай рэвалюцыйнай арганізацыі Феліксам Ражанскім, Станіславам Сангінам, Станіславам Сільвестровічам і Валерам Урублеўскім распачаў выпуск "Мужыцкай праўды" - першай у гісторыі газеты на беларускай мове. Усяго той газеты выйшла сем нумароў.

У 1862 г. Каліноўскі ўжо ўваходзіў у склад Літоўскага правінцыяльнага камітэта (ЛПК) - цэнтральнага органа падрыхтоўкі паўстання на тэрыторыі Паўночна-Заходняга краю (цяпер - тэрыторыя паўднёва-ўсходняй Літвы і Беларусі), а ўвосень таго ж года стаў яго старшынём.

Аднак старшынстваваў Каліноўскі ў віленскім паўстанцкім камітэце нядоўга. Неўзабаве пасля выбуху паўстання, варшаўскі цэнтр і мясцовыя памешчыкі дамагліся роспуску ЛПК. Каліноўскага накіравалі на родную Гарадзеншчыну на пасаду паўстанцкага

камісара ваяводства.

Актыўная праца Каліноўскага ва ўмовах паўстання на пасадзе ваяводскага камісара паспрыяла таму, што менавіта на Гарадзеншчыне інсургенты мелі найбольш бяздольную, магутную арганізацыю, прыцягнулі да барацьбы шмат сялян. У чэрвені 1863 г. праз поспехі царскіх войскаў і масавыя арышты паўстанцаў Каліноўскі вымушаны вярнуцца ў Вільню, у ноч на 29 студзеня 1864 г. схоплены царскімі жандарамі ў Святаянскіх мурах. 22 сакавіка Кастусь Каліноўскі быў публічна павешаны на гандлёвай плошчы Лукішкі ў Вільні.

Вікіпедыя.

120 гадоў з дня нараджэння Антана Неманцэвіча

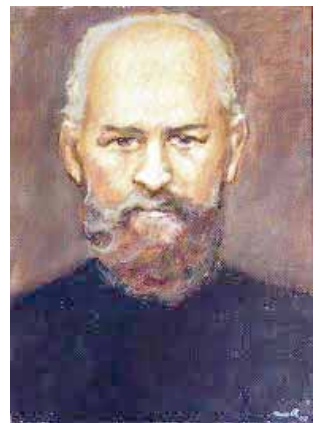
Антон НЕМАНЦЭВІЧ (8 лютага 1893, Пецярбург - 1 красавіка 1943; псеўданімы: Злучэнец) - беларускі каталіцкі святар усходняга абраду, рэлігійны і культурна-грамадскі дзеяч, выдавец, педагог, публіцыст. Адзін з ініцыятараў беларускага ўніяцкага руху ў Заходняй Беларусі.

Антон Неманцэвіч нарадзіўся ў Пецярбурзе ў сям'і выхадцаў з в. Парчэўцы Сакольскага павета Гарадзенскай губ. Першапачаткова вучыўся ў Сестранцэвіцкай павятовай вучэльні, якую скончыў у 1909. З 1910 - студэнт каталіцкай семінарыі ў Пецярбурзе. Прадоўжыў вучобу ў Мітрапалітальнай духоўнай каталіцкай акадэміі, якую скончыў са ступенню магістра тэалогіі. У час вучобы прымаў удзел у дзейнасці беларускага культурна-асветнага гуртка. Пасвечаны ў святары 27.9.1915. Душпастырскую дзейнасць распачаў у Колпіне недалёка ад Петраграда.

З прыходам да ўлады большавікоў пераследаўся за рэлігійную дзейнасць. Першы раз арыштаваны 25.5.1919 і асуджаны на 6 месяцаў турмы. Пасля 1920 служыў вікарыем у Маскве. Арыштаваны 31.05.1921 за "антысавецкую дзейнасць". Вызвалены і дэпартаваны ў Польшчу ў выніку

абмену палітычнымі вязнямі. У 1925-27 г. вучыўся ў папскім Усходнім інстытуце ў Рыме. Абараніў доктарскую дысертацыю. Працаваў выкладчыкам Місіянерскага інстытута і законанастанікам у школах Любліна. У 1928-29 г. вёў заняткі ў Люблінскім каталіцкім універсітэце. Выконваў святарскія абавязкі ў Альбярціне і пры ўніяцкай парафіі ў Сынкавічах. Арганізаваў рэстаўрацыю і аднаўленне помніка абарончай архітэктуры з элементамі готыкі - царквы ў Сынкавічах. У 1932-37 г. рэдагаваў і выдаваў беларускі ўніяцкі часопіс "Да злучэння". З 1934 - прафесар фундаментальнай тэалогіі і кананічнага права ў папскай Усходняй семінарыі ў г. Дубна (Заходняя Украіна), дзе пэўны час займаў пасаду рэктара. У 1938 рэдагаваў часопіс "Злучэнне". 17.9.1939 мітрапалітам А. Шаптыцкім прызначаны Беларускай экзархам Грэка-Каталіцкай Царквы.

Увёў беларускую мову як афіцыйную ў царкоўнае справаводства і рэлігійнае жыццё. У гады Другой Сусветнай вайны разгарнуў дзейнасць па арганізацыі адміністрацыйных структур новастворанага Беларускага экзархата. Заснаваў Апостальства Малітвы за Беларусь, да якога спачатку належалі толькі святары,

а потым далучыліся і свецкія.

Пасля паездкі ў Львоў па царкоўных справах да мітрапаліта Шаптыцкага 4 ліпеня 1942 Беларускай экзархат ГКЦ а. Антон Неманцэвіч быў арыштаваны гестапа ў сваёй рэзідэнцыі ў Альбярціне і дастаўлены ў Менск.

Падобна, ён памёр 6 студзеня 1943 як пакутнік, знясілены турэмнымі ўмовамі ў Менскай вязніцы СД ад сардэчна-сасудзістай недастатковасці. Быў пахаваны 9 студзеня 1943 г. на нямецкіх могілках у Менску святаром мясцовай праваслаўнай царквы.

Цяпер у БГКЦ прыкладаюцца намаганні для таго, каб распачаць працэс беатыфікацыі ў Каталіцкай Царкве айца Антона Неманцэвіча як вязня і пакутніка фашызму.

Вікіпедыя.

"Белпошта" святкуе ўгодкі нараджэння Кастуся Каліноўскага

Да 175-годдзя з Дня нараджэння кіраўніка паўстання 1863 года "Белпошта" з ініцыятывы ТБМ выпусціла адмысловую паштоўку.

Урачыстае гашэнне паштоўкі адбылося 2 лютага ў будынку Галоўпаштамта ў Менску. Усе, хто набыў паштоўку ў гэты дзень, атрымалі

магчымасць паставіць на яе адмысловы ўнікальны штамп. Паштоўку выпусцілі

накладам у 30 тысяч асобнікаў. Мастака М. Рыжы. Паводле "Еўрапады".

90 гадоў Леаніду Шчамялёву

Леанід Дзмітрыевіч Шчамялёў (5 лютага 1923, Віцебск) - народны мастак Беларусі (1983), заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, лаўрэат дзяржаўнай прэміі Беларусі (1982).

Менская мастацкая вучэльня (1952). Беларуска-тэатральна-мастацкі інстытут (1959), цяпер Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў.

Сябра Саюза мастакоў БССР (1964); цяпер Беларуска-саюз мастакоў).

Выкладчык ў Менскай мастацкай вучэльні (1959-1966). Выкладчык у Рэспубліканскай школе-інтэрнаце па музыцы і выяўленчым мастацтвам імя Ахрэмчыка І. А. (1968-

1974). Выкладчык на архітэктурным факультэце Беларускага політэхнічнага інстытута (1975-1977), цяпер Беларуска-нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт.

Першы сакратар Праўлення Саюза мастакоў БССР (1977-1982). Старшыня Праўлення Мастацкага фонду БССР (1982-1986?). Член Праўлення Саюза мастакоў СССР (1983-1987). Член Праўлення Беларускага саюза мастакоў (1992-2002). Старшыня Праўлення Беларускага саюза мастакоў (2002-2005). Працуе ў жанрах станковага жывапісу.

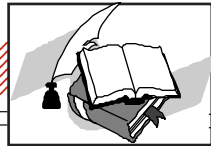
Узнагароды: ордэн Айчыннай вайны 1 ступені, ордэн Айчыннай вайны 2 ступені. У

1993 годзе ўзнагароджаны медалём Францішка Скарыны. Узнагароджаны медалём ВДНГ СССР.

Вікіпедыя.

Беларусь адзначае 150-годдзе паўстання 1863 года

Прайшло паседжанне аргкамітэта па святкаванні ўгодкаў паўстання

З нагоды 150-х угодкаў вызвольнага паўстання 1863 года 2013 год абвешчаны годам Кастуся Каліноўскага. 2 лютага - 175 гадоў з дня нараджэння слаўтага беларускага дзеяча. Асоба Каліноўскага карыстаецца ў краіне вялікай папулярнасцю. У свой час ён стаў для беларусаў своеасаблівым сімвалам барацьбы за незалежнасць, свабоду і Беларусь. Пра тое, як будзе адзначацца год Каліноўскага ў Беларусі распавёў сябар аргкамітэта па ўшанаванні герояў паўстання палітолаг Аляксандр Фядута.

Перш за ўсё будзе створаны інфармацыйны рэсурс, які будзе ўвесь час абнаўляцца, там будуць размешчаныя навіны пра ўсе падзеі, якія будуць звязаныя з годам Каліноўскага. Па-другое, будзе вялікая выдавецкая праграма. Сёння мы звярнуліся да шэрагу донараў, ужо атрымалі часткова станоўчыя вынікі. Гэта будуць кнігі, гэта будуць зборнікі вершаў, прысвечаных Каліноўскаму.

Апроч выпуску зборнікаў кнігаў, прысвечаных асобе выбітнага беларускага дзеяча, паэта і публіцыста Кастуся Каліноўскага, у Беларусі і па-за яе межамі плануецца правядзенне шэрагу канферэнцый, фестываляў і сустрэч на тэму паўстання 1863 года. Год Каліноўскага мае мэту

папулярываваць асобу Каліноўскага і ідэі яго нацыянальна-вызвольнага паўстання перш за ўсё сярод моладзі, падкрэсліваюць арганізатары.

* * *

Беларусы павінны ведаць сваіх герояў, якія коштам свайго жыцця баранілі незалежнасць і самабытнасць нашай краіны, мовы, гісторыі. Такое меркаванне выказаў пісьменнік Уладзімір Арлоў. Па яго меркаванні, год Каліноўскага - гэта цудоўная нагода, каб прыгадаць нашым суайчыннікам, а перш за ўсё моладзі, як трэба любіць Радзіму, як трэба за яе змагацца. Прыклад Кастуся Каліноўскага - гэта прыклад сапраўднага патрыятызму і самаадданасці, падкрэсліў Арлоў.

Паўстанне 1863 года на нашых землях было адным з нешматлікіх прыкладаў у еўрапейскай гісторыі, калі на сутнасці купка ўзброеных людзей кінула выклік велізарнай імперыі, і коштам жыццяў лепшых сваіх сыноў Беларусь тады выказала пратэст расійскаму феадалізму, дыспатызму, абсалютызму і засведчыла свой еўрапейскі выбар - прыналежнасць да еўрапейскай цывілізацыі.

*Вольга Чарных,
Беларускае Радыё Рацыя,
Менск.*

Тварам да шыбеніцы

"Тварам ды шыбеніцы" - пад такой назвай днямі выйшла ў свет паэтычная анталогія, прысвечаная Кастусю Каліноўскаму. Сярод яе аўтараў Наталля Арсеннева, Ларыса Геніюш, Уладзімір Караткевіч, Рыгор Бардулін, Ніл Гілевіч, Сяргей Сокалаў-Воюш - агулам 55 паэтаў. Уклаў анталогію і напісаў да яе прадмову літаратуразнаўца Язэп Янушкевіч.

Кастусь Каліноўскі паўстае ў анталогіі непакінутым, трывалым барацьбітом за людское і народнае права. Айчыныя паэты маюць надзіва светлы погляд на аднаго з пачынальнікаў нашага нацыянальнага адроджэння. У Наталлі Арсенневай Каліноўскі паўстае змагаром, што "аддаў жыццё, каб жыць магла Радзіма"; у Дануцы Бічэль - апосталам, за якім "вясны дыханне" і наш абуджаны народ; у Ніла Гілевіча - "чэсці і гонару ўзорам"; ва Уладзіміра Караткевіча - пакутнікам, сынам "той зямлі, што несла крыж пакуты"; у Віктара Стрыжыка правадыр паўстання - Гарыбальдзі нашага краю... Згодна са слух-

ным выказаннем Генадзя Кісялёва, які склаў падрабязны летапіс жыцця Каліноўскага, ён - "адзін з самых любімых нацыянальных герояў беларускага народу".

Асаблівае выданне яго шматмоўнасць. Тое, што пад адной вокладкай Каліноўскі загучыць па-польску, па-ўкраінску, па-ангельску. Пакуль што толькі ягоныя "Лісты з-пад шыбеніцы". Перакладзены Каліноўскі дазволіць іншаземцам зразумець памкненні сучаснай Беларусі, якая ідзе па шляху, накрэсленым маладым прарокам-апосталам, што дзейнічаў у сярэдзіне XIX стагоддзя і гэтак рана скончыў сваё жыццё. І пабачыць, наколькі актуальны ён нават цяпер, у XXI стагоддзі. Неспадзяванымі будуць і некаторыя творы. Скажам, верш Ларысы Геніюш...

Паводле М. Скоблы.

Берасцейшчына

Берасцейскія актывісты БСДП(Г) зладзілі акцыю, прымеркаваную да 175-х угодкаў а народзінаў Кастуся Каліноўскага. Падчас акцыі яны раздалі некалькі соцень інфармацыйных буклетаў, прысвечаных Кастусю Каліноўскаму і Тадэвушу Касцюшкі.

Кіраўнік берасцейскай БСДП(Г) Ігар Маслоўскі: "2 лютага - 175 гадоў ад нараджэння Кастуся Каліноўскага, а 4-га - 267 гадоў нацыянальнаму герою Беларусі Тадэвушу Касцюшкі. Гэтыя асобы - вызначальныя ў нашай гісторыі. Таму ніхто з берасцейцаў не застаўся абыхаваць да нашай акцыі. Усё ж, нашыя людзі разумеюць, за якія ідэалы змагаліся і Касцюшка, і Каліноўскі. Таму падобныя акцыі сацыял-дэмакраты мяркуюць зладзіць і ў іншых рэгіёнах Берасцейшчыны".

Пасля акцыі ў офісе кампаніі "Гавары праўду" актывісты правялі круглы стол "Ад Касцюшкі да Каліноўскага", у якім прынялі ўдзел таксама сацыял-дэмакраты, прадстаўнікі незалежных прафсаюзаў, моладзевых арганізацый і гісторыкі.

На Піншчыне ўшанавалі памяць паўстанцаў 1863 года. Прадстаўнікі польскай супольнасці і грамадскія актывісты запалілі знічы на магілах удзельнікаў вызвольнага паўстання. Асабліва ўвага нададзена мастаццы Хелене Скірмунт, якая дапамагла атраду генерала Рамуальда Траўгута. Краязнаўца Эдвард Злобін адзначыў, што Пінск далучыўся да безтэрміновай агульнаацыянальнай акцыі па ўшанаванні герояў 1863 года:

На гэтым адзначэнне Студзеньскага паўстання на Піншчыне не завяршаецца.

Пружанскія і бярозаўскія грамадскія актывісты ўшанавалі памяць паўстанцаў 1863 года на дарозе паміж Шэрашаві і Купічамі Пружанскага раёна. Паабалал гэтай дарогі царскія карнікі вешалі на шыбеніцах удзельнікаў паўстання Кастуся Каліноўскага.

Гэта даніна павагі героям, якія змагаліся за незалежнасць і волю, гавораць удзельнікі ўшанавання:

- Тут карнікі Мураўёва распраўляліся з паўстанцамі. Мой прадзед Іван быў пружанскім мешчанінам, усе пружанскія мяшчане падтрымалі паўстанне, ён нават ездзіў па мясцовых маентках, па фальварках, збіраў кажухі, боты, якія вазіў сюды ў пушчу.

- Думаў, што толькі ў старажытным Рыме спартакаўцаў вешалі ад Капуі да Рыма, аказваецца і ў нас такое было.

Паводле Радыё Рацыя.

Гарадзеншчына

У Свіслачы мясцовыя дэмакратычныя актывісты ўшанавалі памяць паўстанцаў 1863 года. Распавядае суарганізатар і ўдзельнік мерапрыемства свіслацкі актывіст Юры Глебкі.

- Прыходзілі нашыя мясцовыя актывісты, запалілі знічы, усклалі кветкі да помніка Кастусю Каліноўскаму. Сёння 175-я гадавіна з дня яго нараджэння. Потым ушанавалі памяць аднаго з кіраўнікоў паўстання Рамуальда Траўгута і пабывалі на магіле Віктара Каліноўскага, дзе ўсталяваны камень у гонар паўстанцаў 63-га года, таксама ўсклалі

кветкі і запалілі знічы.

*Анна Шайкоўская,
Беларускае Радыё Рацыя*

20 студзеня ў парафіяльным касцёле ў Ішчалне Шчучынскага раёна адбылася памінальная імша і была асвечана мемарыяльная дошка ў памяць героя паўстання 1863 года тутэйшага пробашча ксендза Адама Фалькоўскага. Дошка была ўстаноўлена раней. Усяго на гістарычнай Лідчыне ўстаноўлены чатыры мемарыяльныя дошкі ў памяць лідскіх ксяндзоў, пакараных смерцю ў 1863 годзе. Дошка ў памяць ксендза Станіслава Ішоры ўстаноўлена ў касцёле ў Жалудку, у памяць ксендза Раймунда Зямацкага - у касцёле ў Ваверцы. Дошка ў памяць усіх трох ксяндзоў устаноўлена ў капліцы Святой Барбары на старых Лідскіх каталіцкіх могілках.

22 студзеня ў дзень 150-годдзя пачатку паўстання ў Варшаве актывісты польскіх арганізацый г. Ліды запалілі знічы на магіле ксендза Адама Фалькоўскага ў Лідскім гарадскім парку.

1 лютага ў дзень 150-годдзя абвешчання пачатку паўстання ў Вільні актывісты беларускіх арганізацый г. Ліды на Лідскіх каталіцкіх могілках запалілі знічы на магіле Валерыі Цехановіч з Цыбульскіх, удзельніцы паўстання 1863 года, якая пасля паўстання пражыла яшчэ 70 гадоў і, калі памерла ў 1933 годзе, была ці не найстарэйшай удзельніцай паўстання.

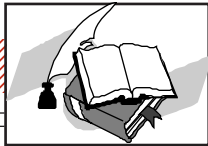
Быў запалены знічы на магіле ксендза Адама Фалькоўскага ў Лідскім гарадскім парку, які 24 чэрвеня 1863 года быў расстраляны і пахаваны на гэтым месцы.

Менавіта на 24 чэрвеня 2013 года спланаваны тут асноўныя мерапрыемствы. А

наогул, на Лідчыне асноўныя акцыі ў гонар 150-годдзя паўстання пачнуцца з вясны і будуць ісці ўвесь год, балазе спіс толькі вядомых удзельнікаў паўстання тут даўно перасягнуў за тры сотні.

Наш кар.

Да 900-годдзя Кірылы Тураўскага

Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"
220034, г. Мінск, вул. Румянцава, 13, тэл/факс 284-85-11.
Разліковы рахунак № 3015741233011 у фізіліце №5319 "Белінвестбанк" г. Мінска, код 739

27 снежня 2012 г. № 100

Спадару **М. П. Панцялею**,
Міністру сувязі і інфарматызацыі
Рэспублікі Беларусь
220050, Мінск, пр. Незалежнасці, 10

Шаноўны Мікалай Пятровіч!

У 2013 годзе спаўняецца 900 гадоў з дня нараджэння епіскапа Кірылы Тураўскага. Знакамітага беларускага і ўсеславянскага асветніка, царкоўнага багаслова і грамадскага дзеяча (Беларуская энцыклапедыя, т. 8, стар. 285; Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. т. 4. стар. 183).

Імя і памяць Кірылы Тураўскага шырока шануюцца ў Беларусі, таму да 900-годдзя з дня нараджэння мы прапануем наступнае:

- выдаць блок марак да 900-годдзя Кірылы Тураўскага;
- правесці гашэнне марак і канверта першага дня ў г. Тураве (пажадана 28 красавіка). Шчыра дзякуем за супрацоўніцтва ў адыходзячым 2012 годзе.

Віншваем Вас з Новым 2013 годам і Калядамі. Жадаем Вам добрага здароўя, поспехаў у працы.

Старшыня ГА "ТБМ імя Ф. Скарыны

А. Трусаў.

МІНІСТЭРСТВА СУВЯЗІ
І ІНФАРМАТЫЗАЦЫІ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
(Мінесвязі)

пр-т Незалежнасці, 10, 220050, г. Мінск
Тэл. (8-017) 327 38 61, факс 327 21 57
E-mail: mpt@mpt.gov.by

09 01 2013 № 05-14/88

На № _____ ад _____

МИНИСТЕРСТВО СВЯЗИ
И ИНФОРМАТИЗАЦИИ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
(Минесвязи)

пр-т Независимости, 10, 220050, г. Минск
Тел. (8-017) 327 38 61, факс 327 21 57
E-mail: mpt@mpt.gov.by

Старшыні Грамадскага аб'яднання
"Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны"
Трусава А.А.
вул. Румянцава, 13
220034, г. Мінск

Аб выпуску паштовага блока

Паважаны Алег Анатольевіч!

Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь разгледзела Вашу прапанову наконт выпуску паштовага блока, прысвечанага 900-годдзю з дня нараджэння Кірылы Тураўскага.

Прынята рашэнне дапоўніць тэматычны план выдання дзяржаўных знакаў паштовай аплатай на 2013 год тэмай "Выдатныя асобы Беларусі" і выпусціць у гэтай серыі паштовы блок і канверт першага дня, прысвечаны Кірылу Тураўскаму, а памятнае гашэнне правесці ў Тураве.

З павагай

Міністр

М.П. Панцялей.

Кнігу Міхася Чарняўскага выдадуць грамадой

Міхась Чарняўскі памёр у Менску раніцай 20 студзеня на 75-м годзе жыцця ад анкалагічнай хваробы. Пасля смерці спадара Міхася стала вядома пра ягоную апошнюю волю - перавыданне кнігі "Не бойцеся ахвяраў і пакут" пра героя антыбальшавіцкага паваеннага супраціву Расціслава Лапіцкага. Расказвае каардынатар перавыдання Аляксандр Мазанік:

- Яшчэ восенню мінулага года, дзесьці ў верасні, мы сустрэліся са спадаром Міхасём, і ён агучыў прапанову перавыдання збору дакументаў і матэрыялаў пра Расціслава Лапіцкага, якое даўно плануецца, але ніяк не можа здзейсніцца. Спадар Міхась заўсёды моцна перажываў, калі ягоныя даследаванні не маглі выдасці або распаўсюдзіць, ён заўсёды казаў, што ягоныя кнігі - як кулі, а кулі мусяць страляць, а не ляжаць у шафе.

Паводле словаў Аляся, Міхась Чарняўскі цягам восені і пачатку зімы паспеў цалкам завершыць працу над перавыданнем:

- Калі спадар Міхась да

мяне звярнуўся з нагоды выдання, для мяне было гонарам паклапаціцца пра ягонае ажыццяўленне. Мы заняліся вёрсткай, падборам фотаздымкаў і г.д. На жаль, нягледзячы на тое, што спадар Міхась паспеў унесці ўсе карэктывы і вычытаць усе моманты, а кніжка была гатовая для друку, можа, нават месяц таму, мы не паспелі яе надрукаваць.

Аляксандр Мазанік мяркуе, што гэтая святая справа - выканаць цяпер апошнюю волю выбітнага беларуса. Аляксандр прапануе ажыццявіць выданне талкаю:

- Цяпер, калі, на вялікі жаль, спадара Міхася з намі ўжо няма, я лічу, што трэба давесці справу да канца. Трэба выдаць гэтую кнігу, і зрабіць гэта пажадана грамадою. Я часта сустракаўся з пытаннямі неабыхавых людзей, якія хацелі штосьці зрабіць як для Беларусі ўвогуле, так і для канкрэтнага чалавека. Спадара Міхася вельмі шмат маіх знаёмых шанавалі і засмучаліся, што не могуць яго асабіста падтрымаць. Цяпер мы маем унікальную магчымасць зрабіць

дабрачыннае выданне пра галоўнага героя твораў спадара Міхася - Расціслава Лапіцкага, якое можа не трапіць на паліцы кнігарняў. Ужо ўсё гатова для выдання, засталася знайсці грошы і ўласна надрукаваць. Гэтае выданне мусяць быць зроблена да 40 дзён з дня смерці выбітнага беларуса.

Аляксандр заклікае не адкладаць падпіску на кнігу, бо, імаверна, у вольны продаж яна не паступіць праз невялікі наклад.

Вечарына памяці Міхася Чарняўскага адбудзецца на сядзібе партыі БНФ на 40-ы дзень пасля смерці навукоўца - 28 лютага, а 18-йгадзіне. Там адбудзецца невялікі канцэрт памяці Міхася Чарняўскага. Кожны, хто ахвяруе на кнігу, атрымае яе там ва ўрачыстай абстаноўцы. Звязацца з ініцыятарам перавыдання і загадзя замовіць кнігу можна па мабільным тэлефоне +375-29-757-58-67, а таксама праз электронную пошту ales.mazanik@gmail.com ці праз скайп ales_mazanik.

Наш кар.

Адбылася прэзентацыя кнігі Анатоль Грыцкевіча "Выбранае"

Сядзіба ТБМ не змясціла ў сабе ўсіх ахвотных. 30 студзеня дзесяткі чалавек запоўнілі абодва пакоі, каб трапіць на прэзентацыю кнігі гісторыка Анатоля Грыцкевіча "Выбранае".

Як адзначана ў самой кнізе: "Гэтая кніга разлічана на самыя шырокія колы чытачоў, якім пэўна мала што вядома аб перепетых вайны паміж Савецкай Расіяй і Польшчай 1919-1920 гадоў. Аўтары савецкай гісторыі заўсёды вызначалі гэтую вайну, як "паход Антанты", нягледзячы на тое, што рэальная барацьба адбылася за ўсталяванне новых межаў паміж Расіяй і Польшчай. Абедзве дзяржавы прэтэндавалі на тэрыторыю Беларусі і Украіны".

- Кніга, якую я прэзентую сёння, гэта выклад гісторыі 1918-1921 гг. у Беларусі. Прызнацца, нашыя беларускія гісторыкі, калі і пісалі пра гэтыя гады раней, то пісалі з маскоўскага пункту гледжання. Я паспрабаваў паглядзець на тыя падзеі з нашага боку і імкнуўся быць аб'ектыўным, - распавядае

пра сваю кнігу аўтар. - Расейскі бок піша пра адны перамогі. Куды ні паглядзі, паўсюль яны пераможы, - жартваў ён.

Гісторыя ж уласна кнігі распачалася з аднаго тэлефанавання жонкі гісторыка. Заснавальнік серыі "Беларускі кнігазбор" Кастусь Цвірка ўзгадвае:

- Яна мне набрала і сказала, што някепска было б выдаць гэтую кнігу ў серыі "Беларускі кнігазбор". У выніку кніга выйшла ў зялёнай серыі "Гісторыка-літаратурныя помнікі" і мае наклад 1000 асобнікаў.

У кнізе адностравана і гісторыя барацьбы за Беларусь, і гісторыя БНР, і польскі нацыянальны рух у Беларусі, і адносіны паміж БНР і Літвой, а таксама вялікая колькасць гістарычных падзей, якія тычыліся грамадзянскай вайны ў Расіі.

- Беларусам трэба чытаць сваю гісторыю, і чытаць на беларускай мове, - дадае Анатоль Грыцкевіч.

Дарэчы, 31 студзеня патрыярху беларускай гістарычнай навукі споўнілася 84 гады.

Вольга Гаранчык.

Уладзімір Арлоў у Наваполацку

У бібліятэцы імя Якуба Коласа ў Наваполацку адбылася двухгадзінная сустрэча з вядомым пісьменнікам Уладзімірам Арловым. Сустрэча была арганізавана наваполацкай суполкай ТБМ і работнікамі бібліятэкі.

Невялікую па памерах прэзентацыйную залу бібліятэкі людзі запоўнілі цалкам. Нездзе трэцяя частка прыйшоўшых слухала пісьменніка стаячы. Спадар Уладзімір, як заўсёды, выявіў сябе цікавым і дасціпным выступоўцам.

Са звыклым ажыятажам прайшоў конкурс на леп-

шае пытанне пісьменніку. Перамагло пытанне пра стаўленне Арлова да магчымасці прагуляцца ў Полацку па вуліцы ці плошчы свайго імя. Аўтар пытання атрымаў адну з прэзентаваных на сустрэчы аўдыёкніжак. Хаця ад адказу на само пытанне спадар Арлоў сціпла ўхіліўся.

Увогуле, Уладзімір Арлоў ці не адзіны з сучасных беларускіх пісьменнікаў, які акрамя выдання ў "звычайным" кніжным фармаце, заняўся распаўсюдам уласных твораў у аўдыёзапісах. Ці дыскі карыстаюцца попытам у пер-

шую чаргу таму, што гэтая творы Арлова, многія з якіх ужо цяжка знайсці ў папяровым варыянце, ці форма падачы проста адпавядае сучаснасці, пакажа час.

А апошні па часе выдання дыск Арлова ўвогуле не мае папяровага адпаведніка. Дыск гэты называецца "Паўстанцы", утрымлівае 14 трэкаў-аповядаў пра змагароў за незалежнасць Беларусі. Трэкі калісьці былі падрыхтаваны для перадачы "Галерэя Клію" на "Радыё Рацыя" і ўяўляюць цікавасць для ўсіх аматараў айчынай гісторыі.

Зміцер Шчэрбік.

ААТ "СОФТКЛУБ" выпусціла "Беларускі народны календар"

Календар на 2013 год працягвае тэматыку беларускай спадчыны, да якой кампанія Софтклуб ужо звярталася ў 2011-м, прысвяціўшы выпуск помнікам архітэктуры Беларусі. Гэтым разам нас зацікавіла ідэя звярнуцца да народных календарных святаў. Сваты, абрады і гульні, якія замацаваліся ў побыце і народнай творчасці беларусаў, былі арыентаірам пры выкананні

сельскагаспадарчых прац і адпачынку ў гадавым, сезонным і месячным цыклах. Візуальны шэраг для кожнага месяца - зборны вобраз пэўнага свята, складзены з асяродку і аб'ектаў, якія згадваюцца пры апісанні рытуалу святкавання. На кожнай старонцы календара ёсць спасылка на інтэрнэт-рэсурс, дзе ўсе свята бягучага месяца разгледжаны больш дэтальна. Мы

спадзяемся, што гэтая тэма падасца цікавай не толькі нам, але і той аўдыторыі, якая атрымала такія календары.

Над праектам працавалі:
ідэя і дызайн: Максім Сцепанюк;
мастак: Валерый Вядрэнка.

Наш кар.

3 гісторыі шахматнай Беларусі

У выдавецтве "Шах-плюс" у канцы 2012 года выйшла кніга Вольфа Рубінчыка "3 гісторыі Беларусі шахматнай".

Пятая кніга палітолага і перакладчыка з Менска прысвечана памяці забітага сталінцамі паэта і шахматыста Зэліка Аксельрода (1904-1941). Яна паказвае старонкі шахматнай мінушчыны ў Беларусі з розных, часам нечаканых ракурсаў. Будзе цікава аматарам гульні і шахматнай кампазіцыі, а таксама тым, хто жадае лепей пазнаёміцца з гісторыяй краіны першай паловы XX ст.

Гэта - трэці зборнік, прысвечаны шахматам і шахматыстам. Перад ім выйшлі "На шахматнай тэмы" (2007) і "Жывуць вольныя шахматы" (2010) - больш папулярныя, чым навуковыя, да таго ж выпушчаныя без папярэдняга рэцэнзавання.

Большасць артыкулаў, якія патрапілі ў зборнік, публікаваліся ў лунінецкіх выданнях "Альбіно" і "Альбіно плюс", а таксама на сайтах "Гісторыя яўрэяў Гомельшчыны і рэспублікі" (belisrael) і "Брэсцкія шахматы" (brestches.pagod.ru). Тэксты "Беларусь шахматная за царскім часам" і "Пра першых шахматыстаў БССР" заснаваны на артыкулах, што ўбачылі свет у 2010 г., але былі істотна дапрацаваны (як зрэшты, і многія іншыя допісы 2010-2011 гг.). Нарысы "Саламон Розенталь, знаёмы незнаёмец?", "Канстанцін Выгадчыкаў: пераёмнік паняволі?", "Майстар Сіліч і "віцебская школа" падрыхтаваны спецыяльна для гэтага выдання. У дадатку чытачы пазнаёмяцца са статуам менскага шахматнага гуртка пачатку XX ст., упершыню перакладзены на беларускую.

Наш кар.

Шаноўныя чытачы!

У мінулым нумары "Нашага слова" на старонцы №4 быў надрукаваны артыкул "Хрысціянскі аздаруленчы пост як сродак у практыцы масавай разгрузчна-дыетычнай прафілактыкі (Даклад на славянска-балтыйскім медыцынскім форуме "Санкт-Пецярбург - ГАСТРА - 2012")", падпісаны псеўданімам Хрысціянін, паколькі паступіў у рэдакцыю без подпісу, а здагадацца пра аўтарства было немагчыма.

Па просьбе прадстаўніка аўтара паведамляем, што артыкул належыць пяру ксендза-пробашча Менскага касцёла Св. Сымона і Св. Алены У. Завальнюка, магістра тэалогіі, кандыдата гістарычных навук.

Рэдакцыя.

У Вільні з'явілася новая мемарыяльная дошка Янку Купалу

Да святкавання сотых угодкаў першай пастаноўкі купалаўскай "Паўлінкі" ў Вільні з'явілася новая мемарыяльная дошка Янку Купалу.

Новая мемарыяльная дошка замяніла ранейшую на будынку па вуліцы Віленскай, 14, дзе была рэдакцыя "Нашай Нівы", і дзе жыў Купала. Ранейшая мемарыяльная дошка, павешаная яшчэ ў Савецкай Літве, мела тэкст на дзвюх мовах - літоўскай і расейскай - і фактычную памылку, бо няслушна былі ўказаны гады, калі рэдакцыя "НН" была ў гэтым будынку, і там жыў Янка Купала. Цяпер памылка выпраўлена, а шылда мае надпісы па-беларуску і па-літоўску.

Аўтары, маладыя беларускія скульптары Сяргей Аганаў і Вольга Няхай, казалі ў часе ўрачыстага адкрыцця, што іх натхняў вобраз "вілен-

адзначалася ў тым самым будынку, дзе прайшла першая пастаноўка "Паўлінкі" 27 студзеня 1913 года. Цяпер гэта Дом настаўніка на вул. Віленскай, 39. У малой зале была адкрытая прынагодная выстава, а ў вялікай зале прайшоў канцэрт фальклорнага гурта "Купалінка" па матывах спектаклю "Паўлінка". Уздзельнікі, у іх ліку некалькі амбасадараў і дыпламатаў з розных краін свету, чыталі купалаўскія вер-

скага Купала", - маладога, стылёвага, рамантычнага, элегантнага паэта.

На імпрэзы, якія ладзіла Міністэрства культуры Беларусі і амбасада РБ ў Літве, прыехалі беларусы з Вільні і іншых месцаў Літвы. Свята сабрала разам актывістаў розных беларускіх суполак Літвы незалежна ад іх палітычных поглядаў.

Стагоддзе прэм'еры

Тацяна Поклад.

Студзеньскія падзеі ў ТБК

26 студзеня 2013 г. адбылася чарговая імпрэза ў Таварыстве беларускай культуры ў Літве, у часе якой узгадалі найбольш знакавыя юбілеі, што прыпалі на гэты месяц.

Леакадзія Мілаш выступіла з дакладам пра творчасць беларускай паэтэсы Канстанцыі Буйло, якая нарадзілася ў Вільні. Свае першыя вершы Канстанцыя друкавала ў газеце "Наша ніва". У 1914 г. у Вільні выйшла яе першая кніга вершаў "Курганная кветка". З яе творчасці найбольш вядомы верш "Люблю наш край, старонку гэту...".

У студзені споўнілася 10 гадоў з моманту трагічнай гібелі лідара гурта "Песняры" Уладзіміра Мулявіна. Падрабязны даклад аб яго жыцці і дзейнасці падрыхтаваў сябра Рады ТБК Валеры Радзюкевіч. У ім Валера ўзгадаў асноўныя вехі з біяграфіі песняра. Сёння можна шмат дыскаутаваць аб фігуры У. Мулявіна, але, бясспрэчна, застанецца яго заслуга: ён, рускі па паходжанні, падняў беларускую песню да ўсесаюзнага ўзроўню, а тым самым зрабіў вядомай Беларусь тагачаснаму грамадству на посткамуністычнай прас-торы.

У гэтым месяцы споўнілася 75-я гадавіна з дня расстрэлу аднаго з найвялікшых сьмяротна беларускай зямлі Вацлава Ластоўскага. Нажаль, тая акупацыйная цемрашальская ўлада, якая панавала ў тыя часы, шмат зрабіла для таго, каб сцерці імёны гэтых людзей з памяці беларускага народа. Сённяшня ўлада ў многім спрыяе таму, што гэтыя асобы па сучасны дзень застаюцца малавядомымі для шырокага кола беларускага грамадства, і афіцыйная прапаганда іх імёны не ўзгадвае, а наадварот, да гэтага часу ў пашане імёны тых катаў, якія знішчалі лепшых сьмяротна беларускага народа.

З дакладам аб жыцці і дзейнасці Вацлава Ластоўскага выступіў старшыня ТБК Хведар Нюнька. Лёс В. Ластоўскага ў многім трагічны і адлюстраваў усе тыя падзеі першай

паловы XX ст. беларускага народа. Ён стаяў ля вытокаў стварэння БНР, можна нават назваць яго першым афіцыйным беларускім гісторыкам. У тых крыважэрных вірах яму даводзілася рабіць няпросты выбар. І тое, што нам тады не ўдалося адстаяць незалежнасць свае Бацькаўшчыны, прывяло да таго, што лёс такіх асобаў, як В. Ластоўскі стаў трагічным. Ягоньня хістанні і падтрымка літоўскага боку - сведчанне складанасці арыентавання ў той сітуацыі, а таксама вялікай веры ў тое, што ўсё ж такі можна будзе аднавіць незалежнасць Беларусі. Яго мара ў нечым споўнілася сёння, але толькі часткова. У сённяшняй Беларусі самой Беларусі практычна няма і ўсе, хто змагаўся і паміраў за Беларусь, так і забыты і забаронены. Але прыйдзе час, калі іх імёнамі будуць называцца вуліцы беларускіх гарадоў, і ім будуць ставіцца помнікі.

21 студзеня споўнілася 195 гадоў з дня нараджэння Адама Кіркора - аднаго з найбольш вядомых следчыкаў Беларусі ў XIX ст. Дзякуючы такім асобам, мы сёння ведаем, якой была Беларусь ў XIX ст. На старонках яго працаў - сівая мінуўшчына нашае Бацькаўшчыны, яе гістарычныя помнікі, курганы-валатоўкі, гарадзішчы, а таксама легенды, паданні, казкі, песні беларускага народа.

У гэтым месяцы споўнілася 70 гадоў з дня трагічнай гібелі дзеяча беларускай грэка-каталіцкай царквы экзарха Антона Неманцэвіча. Ён стаяў ля вытокаў адраджэння па-варварску знішчанай у 1839 годзе малаязіяўскай беларускай царквы. Пасля яе знішчэння і пачалася русіфікацыя нашых земляў. Варта адзначыць, што калі б гэтая царква не была б знішчанай, Беларусь не была б зрусіфікаванай і палітычная сітуацыя ў гэтай краіне была б іншай. Экзарх Неманцэвіч Антон (1893-1943) сан святара атрымаў у 1915 г. Служыў у розных касцёлах Расейскай Імперыі. Прапагандаваў сярод

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Юрась Каласоўскі, Юлія Карчагіна, Леакадзія Мілаш, Максім Новік, Язэп Палубятка, Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

<http://nashaslova.mns.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbn-mova.by/>

праваслаўнага насельніцтва Санкт-Пецярбурга ідэю аб'яднання цэркваў. У 1919 г. на 6 месяцаў быў арыштаваны бальшавікамі. У 1921 г. арыштаваны паўторна, правёў некалькі месяцаў у турме. У 1923 г. арыштаваны ў чарговы раз за выкладанне асноў рэлігіі для моладзі. У 1925 г. па абмене палітвязнямі паміж СССР і Польшчай быў перададзены Польшчы. Выехаў на вучобу ў Рым. У 1927 г. абараніў доктарскую дысертацыю. У 1929 г. уступіў у навіцьят [Навіцьят - месца для "навіцьяў", або паслушнікаў, г. зн. тых, хто перш, як скласці законныя шлюбны (манаскі абет - А. А.), праходзіць перыяд выпрабавання (звычайна адзін або два гады) пад кіраўніцтвам дасведчанага законніка (манаха - А. А.) - магістра навіцьяў. Навіцьятам таксама называецца сам перыяд выпрабавання (Надсан, 2006, 10-11).] усходняй місіі ордэна езуітаў у Альберціне. Служыў на розных уні-яцкіх пляцоўках, а таксама выкладаў у многіх рэлігійных навучальных установах Польшчы. З верасня 1939 г. узначаліў Беларускай Экзархат Украінскай грэка-каталіцкай мітраполіі. У 1940 г. мітрапалітам Шаптышкім прызначаны экзархам Беларускай грэка-каталіцкага экзархата. Увёў беларускую мову як афіцыйную ў дзейнасці экзархата. У час нямецкай акупацыі дамогся ад акупацыйных уладаў афіцыйнага прызнання сваіх паўнамоцтваў. Арыштаваны немцамі ў канцы ліпеня - пачатку жніўня 1942 г. У турме захварэў на сыпны тыф. Памёр 6 студзеня 1943 г. (Маракоў 2009, 307-309; Станкевіч 2008, 1006).

не, але і апошнія рэшткі прыстойнасці і сцвярджаюць, што гэта паўстанне і гэтыя дзеячы чужыя беларускай гісторыі. Насамрэч, гэтыя "навукоўцы" чужыя для Беларусі і беларусаў. Не вядома, колькі яны срэбранікаў атрымліваюць за гэтыя ілжывыя паклёпы на самых шчырых і самаахвярных людзей, але вядома дакладна адно, што ў хуткім часе ім будзе сорамна глядзець беларусам у вочы.

Ідзе вось ясная пара,
Правіду свеціць нам зара,
Айчына - маці - Беларусь,
Герой жыва!

(Казімір Сваяк.)

В.а. старшыні ТБК
Андрус Старавойтаў
Сябра Рады
Алесь Адамковіч,
г. Вільня.

На здымках:

1. Ускладанне кветак і запальванне знічоў Кастусю Каліноўскаму
2. Госці з Беларусі ў ТБК Літвы.
3. Праводзіць імпрэзу Андрус Старавойтаў.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.
Газета падпісана да друку 4.02.2013 г. у 10.00. Замова № 352.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес. - 4450 руб., 3 мес. - 13350 руб.
Кошт у розніцу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by